Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

26 päivänä tammikuuta 2017*

Muutoksenhaku — Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kylpyhuonekalusteiden markkinat Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa — Myyntihintojen yhteensovittaminen ja arkaluonteisten liiketoimintatietojen vaihtaminen — Perusteluvelvollisuus

Asiassa C-613/13 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 26.11.2013,

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre, F. Ronkes Agerbeek ja J. Norris-Usher, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ovat

Keramag Keramische Werke GmbH, aiemmin Keramag Keramische Werke AG, kotipaikka Ratingen (Saksa),

Koralle Sanitärprodukte GmbH, kotipaikka Vlotho (Saksa),

Koninklijke Sphinx BV, kotipaikka Maastricht (Alankomaat),

Allia SAS, kotipaikka Avon (Ranska),

Produits Céramiques de Touraine SA, kotipaikka Selles-sur-Cher (Ranska),

Pozzi Ginori SpA, kotipaikka Milano (Italia), ja

Sanitec Europe Oy, kotipaikka Helsinki (Suomi),

edustajinaan J. Killick, barrister, P. Lindfelt, advokat, ja K. Struckmann, Rechtsanwalt,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: unionin tuomioistuimen varapresidentti A. Tizzano, joka hoitaa ensimmäisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Berger, E. Levits, S. Rodin (esittelevä tuomari) ja F. Biltgen,

* * Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: M. Wathelet,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Malacek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.9.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.11.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii valituksessaan kumottavaksi unionin yleisen tuomioistuimen 16.9.2013 antaman tuomion Keramag Keramische Werke ym. v. komissio (T-379/10 ja T-381/10, ei julkaistu, EU:T:2013:457; jäljempänä valituksenalainen tuomio) siltä osin kuin tällä tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin on osittain kumonnut SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä 23.6.2010 annetun komission päätöksen K(2010) 4185 lopullinen (Asia COMP/39.092 – Kylpyhuonekalusteet) (jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Keramag Keramische Werke GmbH, aiemmin Keramag Keramische Werke AG, Koralle Sanitärprodukte GmbH, Koninklijke Sphinx BV, Allia SAS, Produits Céramiques de Touraine SA, Pozzi Ginori SpA ja Sanitec Europe Oy (jäljempänä yhdessä ensimmäisen oikeusasteen kantajat) vaativat liitännäisvalituksessa valituksenalaisen tuomion kumoamista siltä osin kuin tällä tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt niiden vaatimuksen riidanalaisen päätöksen kumoamisesta siltä osin kuin kyse on niiden osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen kylpyhuonekalusteiden markkinoilla Italiassa.

Asian tausta ja riidanalainen päätös

3 Asian tausta esitetään valituksenalaisen tuomion 1–26 kohdassa, ja se voidaan tiivistää seuraavasti.

4 Komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että kylpyhuonekalusteiden alalla oli rikottu SEUT 101 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta 2.5.1992 tehdyn sopimuksen (EYVL 1994, L 1, s. 3) 53 artiklaa. Kyseinen rikkominen, johon oli komission mukaan osallistunut 17 yritystä, oli tapahtunut eri ajanjaksoina 16.10.1992–9.11.2004, ja se koostui joukosta kilpailunvastaisia sopimuksia tai yhdenmukaistettuja menettelytapoja Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueella.

5 Masco Corp. ja sen tytäryhtiöt, joiden joukossa ovat hanoja valmistava Hansgrohe AG ja suihkuseiniä valmistava Hüppe GmbH, ilmoittivat 15.7.2004 komissiolle kartellista kylpyhuonekalusteiden alalla ja pyysivät sakkoimmuniteettia sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 2002, C 45, s. 3) nojalla tai, ellei sitä myönnetä, niille mahdollisesti määrättävien sakkojen määrän alentamista. Komissio antoi Masco Corp:n hyväksi sakoista vapauttamista koskevan ehdollisen päätöksen 2.3.2005.

6 Komissio teki 9. ja 10.11.2004 useiden yritysten ja kansallisten ammatillisten järjestöjen, jotka toimivat kylpyhuonekalusteiden alalla, tiloissa tarkastuksia ilman ennakkoilmoitusta. Komissio lähetti 15.11.2005 –16.5.2006 mainituille yhtiöille ja järjestöille, ja myös joillekin asian T-379/10 kantajille, tietojensaantipyyntöjä, minkä jälkeen se antoi 26.3.2007 väitetiedoksiannon, joka annettiin tiedoksi myös viimeksi mainituille. Joukko yrityksiä, joiden joukossa ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät ole, pyysi ajanjaksolla 15.11.2004–20.1.2006 sakkoimmuniteettia tai sakkojen määrän alentamista.

7 Komissio antoi 23.6.2010 riidanalaisen päätöksen sen jälkeen, kun 12.–14.11.2007 oli pidetty kuulemistilaisuus, johon asian T-381/10 kantaja osallistui, 9.7.2009 oli lähetetty useille yhtiöille, joiden joukossa olivat jotkin asian T-379/10 kantajista ja asian T-381/10 kantaja, tosiseikkakuvauksen sisältänyt kirje, jossa kiinnitettiin niiden huomiota tiettyihin todisteisiin, joihin komissio aikoi tukeutua lopullisen päätöksen antamisen yhteydessä, ja 19.6.2009–8.3.2010 oli toimitettu lisätietopyyntöjä useille yhtiöille, joiden joukossa olivat jotkin asian T-379/10 kantajista ja asian T-381/10 kantaja.

8 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että todettu rikkominen koostui ensinnäkin ja pääasiallisesti siitä, että kylpyhuonekalusteiden valmistajat sovittivat yhteen vuotuisia hinnankorotuksia ja muita hinnoittelutekijöitä kansallisissa ammatillisissa järjestöissä säännöllisesti järjestettyjen kokousten yhteydessä, toiseksi hintojen vahvistamisesta tai yhteensovittamisesta raaka-aineiden hintojen korotuksen, euron käyttöönoton tai tiemaksujen käyttöönoton kaltaisten erityisten tapahtumien yhteydessä ja kolmanneksi arkaluonteisten liiketoimintatietojen ilmaisemisesta ja vaihtamisesta. Kyseiset menettelytavat noudattivat toistuvaa mallia, joka osoittautui samaksi komission tutkinnan kattamissa kuudessa jäsenvaltiossa. Hintojen vahvistaminen kylpyhuonekalusteiden alalla seurasi vuosittaista sykliä eli valmistajat olivat tarkemmin sanottuna vahvistaneet hinnastonsa, jotka olivat voimassa yleensä vuoden ajan ja joihin liikesuhteet tukkuliikkeiden kanssa perustuivat.

9 Komissio totesi myös, että edellä kuvatut menettelytavat kuuluivat kokonaisvaltaiseen suunnitelmaan, jolla pyrittiin rajoittamaan kilpailua riidanalaisen päätöksen adressaattien välillä, ja merkitsivät ominaisuuksiltaan yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista, joka kattoi kolme tuotteiden alaryhmää eli hanat, suihkuseinät oheistarvikkeineen sekä keraamiset tuotteet (jäljempänä kolme tuotteiden alaryhmää) ja ulottui Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueelle. Komissio korosti kartellin organisaatiosta, että alalla oli olemassa kansallisia ammatillisia järjestöjä, joihin kuului jäseniä, joiden toiminta kattoi kaikki kolme tuotteiden alaryhmää, ja joita se kutsui ”yhteensovittamiselimiksi”, kansallisia ammatillisia järjestöjä, joihin kuului jäseniä, joiden toiminta liittyi vähintään kahteen kolmesta tuotteiden alaryhmästä, ja joita se kutsui ”monituotejärjestöiksi”, sekä erikoistuneita järjestöjä, joihin kuului jäseniä, joiden toiminta liittyi yhteen kolmesta tuotteiden alaryhmästä. Se totesi lopuksi sellaisen yritysten ydinryhmän olemassaolon, joka oli osallistunut kartelliin eri jäsenvaltioissa sekä yhteensovittamiselimissä ja monituotejärjestöissä.

10 Asian T-379/10 kantajat, tarkemmin sanottuna Keramag Keramische Werke, Koninklijke Sphinx, Allia, Produits Céramiques de Touraine ja Pozzi Ginori, valmistivat keraamisia tuotteita, ja Koralle Sanitärprodukte valmisti suihkuseiniä. Väitettyjen tosiseikkojen tapahtuma-aikaan asian T-379/10 kantajat olivat kaikki Sanitec Europen tytäryhtiöitä; tämä oli asian T-381/10 kantaja ja myös riidanalaisen päätöksen adressaatti. Tässä päätöksessä komissio kutsui yhteisesti nimellä ”Sanitec” seuraavia yhtiöitä: Sanitec Europe, Allia tytäryhtiöineen, Keramag Keramische Werke tytäryhtiöineen, Koninklijke Sphinx ja Pozzi Ginori. Koko niiden syyksi luettuun rikkomiseen osallistumisensa ajan Sanitec Europen tytäryhtiöt olivat jäseninä seuraavissa kylpyhuonekalusteiden valmistajien kansallisissa ammatillisissa järjestöissä: Vitreous China-group Belgiassa, IndustrieForum Sanitär, aiemmin Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen ja Fachverband Sanitärkeramische Industrie Saksassa, Association française des industries de céramique sanitaire (jäljempänä AFICS) Ranskassa, Michelangelo-järjestö Italiassa, Sanitair Fabrikanten Platform ja Stichting Verwarming en Sanitair Alankomaissa ja Arbeitskreis Sanitärindustrie Itävallassa.

11 Ensimmäisen oikeusasteen kantajien osallistumisesta todettuun rikkomiseen komissio katsoi, että koska Sanitec Europe oli osallistunut kansallisten tytäryhtiöidensä välityksellä niiden syyksi luettuna rikkomisajanjaksona IndustrieForum Sanitärin, Arbeitskreis Sanitärindustrien, Sanitair Fabrikanten Platformin ja Stichting Verwarming en Sanitairin kollusiivisiin kokouksiin sekä Michelangelo-järjestön kokouksiin – nämä ovat järjestöjä, joiden muita jäseniä toimi useissa riidanalaisen päätöksen kohteena olevissa jäsenvaltioissa –, ensimmäisen oikeusasteen kantajat kuuluivat yritysten ydinryhmään ja olivat tietoisia tai niiden olisi kohtuullisesti arvioituna pitänyt olla tietoisia siitä, että todettu rikkominen yhtäältä koski vähintään kolmea tuotteiden alaryhmää ja toisaalta oli maantieteelliseltä ulottuvuudeltaan laaja, koska se käsitti kuuden jäsenvaltion alueen.

12 Komissio nojautui kullekin yritykselle määrättävän sakon laskemiseksi asetuksen (EY) N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettuihin suuntaviivoihin (EUVL 2006, C 210, s. 2). Kyseinen toimielin määritti sakon perusmäärän toteamalla, että mainittu laskelma perustui kunkin yrityksen kohdalla sen jäsenvaltiokohtaiseen myyntiin kerrottuna niiden vuosien lukumäärällä, joina yritys oli osallistunut todettuun rikkomiseen kussakin jäsenvaltiossa asianomaisen tuotteiden alaryhmän osalta, jolloin huomioon oli otettu se, että jotkin yritykset harjoittivat toimintaansa vain joissakin jäsenvaltioissa tai vain yhdessä kolmesta tuotteiden alaryhmästä.

13 Komissio vahvisti rikkomisen vakavuuden osalta kertoimen suuruudeksi 15 prosenttia ottamalla huomioon neljä mainitun rikkomisen arviointiperustetta, joita olivat syyksi luetun toiminnan luonne, yhdistetyt markkinaosuudet, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja se, oliko rikkominen toteutunut käytännössä. Lisäksi se vahvisti rikkomisen keston perusteella sovellettavaksi kertoimeksi Keramag Keramische Werken ja Saksan osalta 4,33, joka vastasi neljän vuoden ja neljän kuukauden pituista osallistumista rikkomiseen, Keramag Keramische Werken ja Itävallan osalta 10, joka vastasi kymmenen vuoden osallistumista rikkomiseen, Keramag Keramische Werken ja Belgian osalta 3, joka vastasi kolmen vuoden osallistumista rikkomiseen, Koralle Sanitärprodukten osalta 8,75, joka vastasi kahdeksan vuoden ja kymmenen kuukauden pituista osallistumista rikkomiseen, Koninklijke Sphinxin ja Belgian osalta 3, joka vastasi kolmen vuoden osallistumista rikkomiseen, Allian ja Ranskan osalta 0,66, joka vastasi kahdeksan kuukauden osallistumista rikkomiseen, Produits Céramiques de Tourainen ja Ranskan osalta 0,66, joka vastasi kahdeksan kuukauden osallistumista rikkomiseen ja Pozzi Ginorin osalta 5,33, joka vastasi viiden vuoden ja neljän kuukauden pituista osallistumista rikkomiseen. Saadakseen kyseessä olleet yritykset luopumaan osallistumisesta riidanalaisen päätöksen kohteena oleviin kollusiivisiin menettelytapoihin komissio päätti lopuksi korottaa sakon perusmäärää soveltamalla 15 prosentin suuruista lisäkerrointa.

14 Määritettyään perusmäärän komissio tarkasteli sellaisten raskauttavien tai lieventävien seikkojen olemassaoloa, jotka saattoivat oikeuttaa perusmäärän mukauttamisen. Se ei ottanut ensimmäisen oikeusasteen kantajien osalta huomioon mitään raskauttavaa tai lieventävää seikkaa, ja ensimmäisen oikeusasteen kantajille riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa määrätyn sakon määrä oli liikevaihtoon perustuvan 10 prosentin ylärajan soveltamisen jälkeen 57 690 000 euroa.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

15 Unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.9.2010 jättämillään kannekirjelmillä ensimmäisen oikeusasteen kantajat nostivat riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi kaksi kannetta ja vetosivat asiassa T-379/10 seitsemään kanneperusteeseen ja asiassa T-381/10 yhdeksään kanneperusteeseen.

16 Unionin yleinen tuomioistuin päätti 16.12.2010 yhdistää kyseiset asiat kirjallista käsittelyä varten ja 23.3.2012 se päätti yhdistää asiat suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

17 Valituksenalaisella tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi useimmat ensimmäisen oikeusasteen kantajien kanneperusteista, mutta koska asiassa T-379/10 esitetyt seitsemän kanneperustetta olivat pääasiallisesti samat kuin asiassa T-381/10 esitetyt viisi ensimmäistä kanneperustetta sekä kahdeksas ja yhdeksäs kanneperuste ja koska unionin yleinen tuomioistuin käytti viimeksi mainittuun asiaan sisältynyttä kyseisten kanneperusteiden numerointia, se hyväksyi ensimmäisen oikeusasteen kantajien kolmannen kanneperusteen ensimmäisen ja kolmannen osan. Unionin yleisen tuomioistuimen mielestä komissio oli katsonut virheellisesti yhtäältä, että Allia ja Produits Céramiques de Touraine olivat osallistuneet kyseessä olevaan rikkomiseen, ja toisaalta, että Pozzi Ginori oli osallistunut siihen ajanjaksolla 10.3.1996–14.9.2001, vaikka viimeksi mainitun yhtiön osallistuminen oli näytetty toteen oikeudellisesti riittävällä tavalla ainoastaan ajanjakson 14.5.1996–9.3.2001 osalta, joten se kumosi riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan kyseisen osan.

18 Sakkojen alentamisen osalta unionin yleinen tuomioistuin, joka otti huomioon ensimmäisen oikeusasteen kantajien esittämän kolmannen kanneperusteen osittaisen hyväksymisen, kumosi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 7 kohdan, jossa vahvistetaan ensimmäisen oikeusasteen kantajille määrätyn sakon määrä, siltä osin kuin tämä määrä ylittää 50 580 701 euroa.

Asianosaisten vaatimukset

Valitus

19 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 kohdan siltä osin kuin siinä on kumottu riidanalaisen päätöksen 1 artikla AFICS:n tapahtumien osalta sekä Allialla, Produits Céramiques de Tourainella ja Sanitec Europella kyseisissä tapahtumissa olleen vastuun osalta

— kumoaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 2 kohdan kokonaisuudessaan

— hylkää – jos unionin tuomioistuin itse ratkaisee asian lopullisesti – kumoamiskanteen myös AFICS:n tapahtumien osalta ja palauttaa voimaan Allialle, Produits Céramiques de Tourainelle ja Sanitec Europelle määrätyt sakot, ja

— velvoittaa ensimmäisen oikeusasteen kantajat korvaamaan tästä muutoksenhausta aiheutuvat oikeudenkäyntikulut ja – jos unionin tuomioistuin ratkaisee kumoamiskanteen lopullisesti – velvoittaa ne korvaamaan myös ensimmäisestä oikeusasteesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

20 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat vaativat, että unionin tuomioistuin

— jättää valituksen tutkimatta tai hylkää sen perusteettomana ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Liitännäisvalitus

21 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat vaativat, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 ja 3 kohdan siltä osin kuin tällä tuomiolla unionin yleinen tuomioistuin on hylännyt ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn viidennen kanneperusteen toisen osan, joka koski sitä, että 26.3.2007 annetussa väitetiedoksiannossa ei selosteta asianmukaisesti syytöksiä, jotka oli esitetty Pozzi Ginoria ja Sanitec Europea vastaan Italian osalta

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 1 kohdan 6 alakohdan siltä osin kuin tässä säännöksessä komissio on katsonut Sanitec Europen ja Pozzi Ginorin osallistuneen kilpailusääntöjen rikkomiseen Italian markkinoilla, tai toissijaisesti kumoaa sen siltä osin kuin kyseisessä säännöksessä komissio on katsonut Sanitec Europen ja Pozzi Ginorin osallistuneen mainittuun rikkomiseen muuna ajanjaksona kuin 12.5.2000–9.3.2001

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 7 kohdan a ja f alakohdan tai toissijaisesti alentaa niiden sakkojen määrää, jotka tässä säännöksessä on määrätty Sanitec Europen maksettaviksi yksinään tai yhdessä ja yhteisvastuullisesti Pozzi Ginorin kanssa

— toissijaisesti palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisee sen unionin tuomioistuimen antaman tuomion mukaisesti, ja

— velvoittaa komission vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan ensimmäisen oikeusasteen kantajille unionin tuomioistuimessa aiheutuvat oikeudenkäyntikulut sekä korvaamaan asianmukaisen osuuden niille unionin yleisessä tuomioistuimessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

22 Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— jättää liitännäisvalituksen tutkimatta ja/tai hylkää sen perusteettomana ja

— velvoittaa ensimmäisen oikeusasteen kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Päävalitus

Ensimmäinen valitusperuste

23 Ensimmäisessä valitusperusteessaan, joka sisältää viisi valituksenalaisen tuomion 112–121 kohtaan kohdistuvaa osaa, komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuuttaan ja on tehnyt useita oikeudellisia virheitä tutkiessaan kyseessä olevaa rikkomista koskevan selvitysaineiston.

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

24 Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, että todisteen – tässä tapauksessa American Standard Inc:n (jäljempänä Ideal Standard) sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön yhteydessä esittämän lausunnon – tukeminen edellytti todistetta, joka olisi vahvistanut hintojen yhteensovittamisen AFICS:n kokouksessa 25.2.2004. Kyseisen toimielimen mielestä tukemisvaatimuksen tarkoituksena on selvittää todisteen uskottavuus. Vaatiessaan, että todiste on välttämättä varmennettava toisella asiakirjalla, ja jättäessään selvittämättä, voiko yksi ainoa todiste olla luotettava, unionin yleinen tuomioistuin on tulkinnut tukemisvaatimusta liian suppeasti ja on soveltanut vapaan todistelun periaatetta virheellisesti.

25 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta siltä osin kuin ensinnäkin komissio pyytää unionin tuomioistuinta kohdistamaan valvontansa toteamuksiin, jotka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön tukemisesta ja luotettavuudesta, ja siltä osin kuin toiseksi unionin yleisessä tuomioistuimessa ei ole esitetty argumentteja sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön yhteydessä annetun lausunnon luotettavuudesta, vaikkei lausunto saanut tukea toisesta todisteesta. Ne katsovat joka tapauksessa, ettei oikeuskäytännöstä ilmene, että sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön yhteydessä annettu lausunto voisi olla niin luotettava, ettei yhtäkään siihen liittyvistä seikoista tarvitse tukea toisella todisteella.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

26 On muistutettava, että unionin yleisen tuomioistuimen toteuttaman asiakirjojen todistusvoimaa koskevan arvioinnin laillisuutta ei voida kyseenalaistaa unionin tuomioistuimessa, paitsi jos todistustaakkaa ja todistelua koskevia sääntöjä ei ole noudatettu tai jos kyseisiä asiakirjoja on vääristetty (tuomio 19.12.2013, Siemens v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 129 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Sitä vastoin se, onko unionin yleinen tuomioistuin noudattanut todistustaakkaa ja todistelua koskevia sääntöjä tutkiessaan näytön, johon komissio on vedonnut unionin kilpailuoikeuden sääntöjen rikkomisen osoittamiseksi, on oikeuskysymys, johon voidaan vedota muutoksenhaun yhteydessä (tuomio 19.12.2013, Siemens v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 130 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Kuten unionin yleinen tuomioistuin on muistuttanut valituksenalaisen tuomion 105 kohdassa, yhden kartelliin osalliseksi katsotun yrityksen lausuntoa, jonka totuudenmukaisuuden on riitauttanut useampi muu kartelliin osalliseksi katsottu yritys, ei voida pitää riittävänä näyttönä viimeksi mainittujen yritysten toteuttamasta kilpailusääntöjen rikkomisesta, jos sen tukena ei ole muita todisteita, mutta vaatimukset muista todisteista voivat olla alhaisempia kyseisten lausuntojen luotettavuuden vuoksi (ks. myös tuomio 19.12.2013, Siemens v. komissio, C-239/11 P, C-489/11 P ja C-498/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:866, 135 kohta).

29 Valituksenalaisen tuomion 117 ja 118 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on vain soveltanut tätä oikeuskäytäntöön perustuvaa sääntöä, kun se on Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä yhteydessä antamat lausunnot riidanalaisiksi todettuaan katsonut, etteivät nämä lausunnot siis voi yksinään merkitä riittävää näyttöä AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa käytyjen keskustelujen kilpailunvastaisesta luonteesta.

30 Komission argumentit tukemisvaatimuksen liian suppeasta tulkinnasta ovat siis perusteettomia.

31 Siltä osin kuin kyse on komission argumenteista, joilla pyritään riitauttamaan lopputulos, johon unionin yleinen tuomioistuin on päätynyt todisteen tutkinnassa, eli se, miten luotettavina ja todistusvoimaisina unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä yhteydessä antamia lausuntoja, kyseiset argumentit on tämän tuomion 26 kohdassa mainitun oikeuskäytännön nojalla jätettävä tutkimatta muutoksenhakuvaiheessa, koska komissio ei ole vedonnut tosiseikkojen tai selvitysaineiston ilmeiseen vääristämiseen eikä myöskään näyttänyt tällaista vääristämistä toteen.

32 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä perusteettomana.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

– Asianosaisten lausumat

33 Ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on todettuaan virheellisesti, että Ideal Standardin lausuntoa oli tuettava toisella todisteella, virheellisesti pidättynyt tutkimasta Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön liitteenä olleen Roca SARL:n (jäljempänä Roca) lausunnon todistusarvon viittaamalla riidanalaisen päätöksen siihen kohtaan, jossa esitetään tiivistelmä Rocan vastauksesta 26.3.2007 annettuun väitetiedoksiantoon. Komissio väittää yhtäältä, ettei mainittu vastaus edes kuulunut asiakirja-aineistoon, ja toisaalta, että unionin yleinen tuomioistuin teki täysin vastakkaisen päätelmän asiassa, joka johti 16.9.2013 annettuun tuomioon Roca v. komissio (T-412/10, ei julkaistu, EU:T:2013:444) ja jossa kyseinen vastaus

kuului asiakirja-aineistoon. Lisäksi rinnakkaisissa asioissa, jotka johtivat 16.9.2013 annettuun tuomioon Villeroy & Boch Austria ym. v. komissio (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ja T-402/10, ei julkaistu, EU:T:2013:455) ja 16.9.2013 annettuun tuomioon Duravit ym. v. komissio (T-364/10, ei julkaistu, EU:T:2013:477), unionin yleinen tuomioistuin on katsonut perustellusti, että sakkovapautusta tai -lievennystä koskevan pyynnön yhteydessä annettua lausuntoa voi tukea toinen tällainen lausunto, ja päätellyt tästä, että Ideal Standardin ja Rocan lausunnot vahvistivat toisensa ainakin hinta-asteikon alapäässä olevien tuotteiden osalta.

34 Niinpä komissio väittää ensinnäkin, että valituksenalaisella tuomiolla on puutteelliset perustelut, koska unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt tutkimatta Rocan sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyynnön yhteydessä esittämän lausunnon todistusarvon ja on tällaisen tutkinnan asemesta maininnut asiayhteyden ulkopuolella Rocan vastauksen 26.3.2007 annettuun väitetiedoksiantoon, sellaisena kuin se on tiivistettynä riidanalaisessa päätöksessä. Toiseksi se väittää unionin yleisen tuomioistuimen kumonneen osan riidanalaisesta päätöksestä tukeutumalla asiakirjaan, joka ei sisältynyt asiakirja-aineistoon. Kolmanneksi Rocan vastauksen tulkinta merkitsee todisteen vääristämistä, mistä on osoituksena kyseisen todisteen tulkinta kolmessa edellä mainitussa rinnakkaisessa asiassa. Neljänneksi valituksenalaisen tuomion 120 kohtaan sisältyvässä unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksessa, jonka mukaan sakkovapautusta tai -lievennystä koskevan pyynnön yhteydessä annettu lausunto ei voi tukea toista tällaista lausuntoa, on oikeudellinen virhe.

35 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat puolestaan väittävät, että ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta ja että se on joka tapauksessa perusteeton. Ne toteavat nimittäin, että koska Rocan sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneessa menettelyssä antamat lausunnot eivät sisältyneet unionin yleiselle tuomioistuimelle esitettyyn asiakirja-aineistoon, tätä ei voida arvostella tukeutumisesta vain riidanalaisen päätöksen asian kannalta merkityksellisiin perustelukappaleisiin. Siltä osin kuin kyse on Rocan vastauksesta 26.3.2007 annettuun väitetiedoksiantoon, unionin yleinen tuomioistuin ei ole erehtynyt tukeutuessaan riidanalaisen päätöksen asian kannalta merkityksellisiin kohtiin, joihin ensimmäisen oikeusasteen kantajat ovat vedonneet. Lopuksi nämä väittävät, ettei selvitysaineistoa ole vääristetty, koska kyse on eri seikoista, joita on käsitelty eri asioissa eri tavoilla.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

36 Aluksi on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa komissio vetoaa ensinnäkin valituksenalaisen tuomion perustelujen puutteellisuuteen, toiseksi siihen, ettei unionin yleinen tuomioistuin voi osittain kumota riidanalaista päätöstä tukeutumalla asiakirjaan, joka ei sisältynyt asiakirja-aineistoon, kolmanneksi selvitysaineiston vääristämiseen ja neljänneksi virheeseen todistelusääntöjen soveltamisessa. Toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät, komissio ei siis tyydy kyseenalaistamaan unionin yleisen tuomioistuimen tekemää tosiseikkojen arviointia tai toistamaan argumentteja, joihin se on vedonnut unionin yleisessä tuomioistuimessa. Niinpä ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on otettava tutkittavaksi.

37 Siitä, onko tämä toinen osa perusteltu, on huomattava ensinnäkin, että – kuten tämän tuomion 26 kohdassa jo korostettiin – unionin yleinen tuomioistuin on yksin toimivaltainen määrittämään merkityksellisen tosiseikaston ja arvioimaan sitä sekä arvioimaan selvitysaineistoa, paitsi jos tosiseikastoa ja selvitysaineistoa on vääristetty.

38 Seuraavaksi on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuinten tehtävänä on asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella päättää asiakirjan esittämisen tarpeellisuudesta asian selvittämistoimiin sovellettavien työjärjestyksen määräysten mukaisesti. Unionin yleisen tuomioistuimen osalta on niin, että tämän työjärjestyksen, sellaisena kuin sitä sovellettiin valituksenalaisen tuomion antamisajankohtana, 49 artiklan ja 65 artiklan b kohdan määräyksistä ilmenee yhdessä, että minkä tahansa asiaa koskevan asiakirjan esittämispyyntö on niitä asian selvittämistoimia, joista unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntimenettelyn missä

vaiheessa tahansa (ks. vastaavasti tuomio 2.10.2003, Salzgitter v. komissio, C-182/99 P, EU:C:2003:526, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio 2.10.2003, Aristrain v. komissio, C-196/99 P, EU:C:2003:529, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; tuomio 2.10.2003, Ensidesa v. komissio, C-198/99 P, EU:C:2003:530, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 2.10.2003, Corus UK v. komissio, C-199/99 P, EU:C:2003:531, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

39 Lopuksi on muistutettava, että vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että vaikka unionin yleisen tuomioistuimen ei tarvitse perustella nimenomaisesti arviointiaan kunkin sille esitetyn todisteen näyttöarvosta varsinkaan, jos se katsoo, etteivät ne ole asiaankuuluvia eivätkä merkityksellisiä asian ratkaisun kannalta, asia on näin, jollei velvollisuudesta noudattaa todistustaakkaa ja todistelua koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä periaatteita tai velvollisuudesta olla vääristämättä selvitysaineistoa muuta johdu (ks. vastaavasti tuomio 15.6.2000, Dorsch Consult v. neuvosto ja komissio, C-237/98 P, EU:C:2000:321, 51 kohta).

40 Tässä yhteydessä on niin, että valituksenalaisen tuomion 120 kohdasta ilmenee, että Rocan sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä yhteydessä antamien lausuntojen todistusarvon tutkiakseen unionin yleinen tuomioistuin on yksinomaan tukeutunut riidanalaisen päätöksen 586 perustelukappaleeseen, jossa esitetään tiivistelmä Rocan vastauksesta 26.3.2007 annettuun väitetiedoksiantoon. Se on päätellyt tästä, ettei komissio voinut tukeutua tällaisiin lausuntoihin osoittaakseen, että vähimmäishintojen yhteensovittaminen oli toteutettu AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa, koska kyseisten lausuntojen tueksi ei ollut todisteita.

41 Unionin yleinen tuomioistuin ei kuitenkaan voinut kiistää Rocan sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä yhteydessä antamilta lausunnoilta kaikkea todistusarvoa tukeutumalla yksinomaan kyseiseen 586 perustelukappaleeseen, jossa esitetään tiivistelmä toisesta asiakirjasta, tutkimatta riidanalaisen päätöksen 556 perustelukappaletta, joka koskee kyseisiä lausuntoja, ja tutkimatta edes niiden sisältöä.

42 Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuutta sekä soveltanut virheellisesti todistelusääntöjä.

43 Lisäksi on todettava, että komission argumentti, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 120 kohdassa, että sakkovapautusta tai -lievennystä koskevan pyynnön yhteydessä annettu lausunto ei voi tukea toista tällaista lausuntoa, ei ole perusteeton.

44 Tukemisen käsite nimittäin tarkoittaa sitä, että todistetta voidaan vahvistaa toisella todisteella. Unionin oikeusjärjestyksessä ei ole sääntöä, joka olisi esteenä sille, että tukea antava todiste on samanluonteinen kuin tuettu todiste, eli sille, että sakkovapautusta tai -lievennystä koskevan pyynnön yhteydessä annettu lausunto tukee toista tällaista lausuntoa.

45 Niinpä on todettava, että katsoessaan valituksenalaisen tuomion 120 kohdassa, että komission oli esitettävä lisätodisteita sen takia, ettei sakkovapautusta tai -lievennystä koskevan pyynnön yhteydessä annettu lausunto voi tukea toista tällaista lausuntoa, unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen.

46 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava – tarvitsematta lausua muista argumenteista, joihin komissio on vedonnut ensimmäisen valitusperusteen toisen osan tueksi –, että tämä osa on perusteltu.

Ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa

– Asianosaisten lausumat

47 Ensimmäisen valitusperusteen kolmannessa osassa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on vakiintuneen oikeuskäytännön vastaisesti tulkinnut todisteiden tukemista koskevaa vaatimusta liian suppeasti AFICS:n 25.2.2004 pidettyä kokousta koskevan taulukon osalta. Kyseinen toimielin katsoo, että vaatimalla valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa, että mainittu taulukko itsessään osoittaa kyseessä olevan rikkomisen olemassaolon, ottamatta huomioon muita todisteita ja lisäselvityksiä, erityisesti niitä, jotka sisältyivät Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneeseen pyyntöön, unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen. Se on lisäksi jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuuttaan pidättyessään tutkimasta mainitussa pyynnössä esitettyjen selvitysten todistusarvon. Komissio lisää, että tätä ensimmäisen valitusperusteen kolmatta osaa vahvistaa se, että saman todisteen arviointi 16.9.2013 annetussa tuomiossa Duravit ym. v. komissio (T-364/10, ei julkaistu, EU:T:2013:477) johti eri päätelmään, nimittäin kyseisen taulukon todistusarvon vahvistamiseen.

48 Ensimmäisen oikeusasteen kantajien mielestä tämä kolmas osa on jätettävä tutkimatta, koska komissio vaatii unionin tuomioistuinta tutkimaan uudelleen sen, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut tosiseikastoa ja todisteiden tutkittavaksi ottamista. Ne katsovat joka tapauksessa, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut AFICS:n 25.2.2004 pidettyä kokousta koskevan taulukon asianmukaisesti. Ne ovat samaa mieltä unionin yleisen tuomioistuimen kannasta, jonka mukaan komissio ei ole esittänyt mitään sellaista selvitystä, joka olisi omiaan tukemaan päätelmää, että kyseisessä kokouksessa oli tarkoitus käydä kilpailun rajoittamiseen tähtääviä keskusteluja.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

49 Kuten tämän tuomion 27 kohdassa muistutettiin, se, onko unionin yleinen tuomioistuin noudattanut todistustaakkaa ja todistelua koskevia sääntöjä tutkiessaan säännöt, joihin komissio on vedonnut unionin kilpailuoikeuden sääntöjen rikkomisen osoittamiseksi, on oikeuskysymys, johon voidaan vedota muutoksenhaun yhteydessä. Tästä seuraa, että – toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät – ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa on otettava tutkittavaksi.

50 Siitä, onko tämä osa perusteltu, on huomattava, että on selvää, että koska kielto osallistua kilpailunvastaisiin menettelytapoihin ja sopimuksiin sekä seuraamukset, joita kilpailusääntöjen rikkojille voidaan määrätä, ovat laajalti tunnettuja, on tavanomaista, että kyseisiin menettelytapoihin ja sopimuksiin liittyvät toimenpiteet toteutetaan vaivihkaa, että kokoukset pidetään salassa, useimmiten kolmannessa valtiossa, ja että niihin liittyvien asiakirjojen määrä pidetään mahdollisimman vähäisenä. Vaikka komissio löytää asiakirjoja, jotka osoittavat nimenomaisesti taloudellisten toimijoiden välisen lainvastaisen yhteydenpidon, kuten kokouksen pöytäkirjat, nämä asiakirjat ovat normaalisti vain hajanaisia ja niitä on vähän, joten usein on välttämätöntä muodostaa kuva tietyistä yksityiskohdista päättelemällä (ks. tuomio 7.1.2004, Aalborg Portland ym. v. komissio, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, 55 ja 56 kohta).

51 Lisäksi kilpailunvastaisen menettelytavan tai sopimuksen olemassaolo on useimmissa tapauksissa pääteltävä tietyistä yhteensattumista ja indisioista, jotka yhdessä tarkasteltuina voivat muun johdonmukaisen selityksen puuttuessa olla osoitus kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. tuomio 17.9.2015, Total Marketing Services v. komissio, C-634/13 P, EU:C:2015:614, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Lisäksi on palautettava mieleen, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomisen olemassaolon osoittamiseksi komission on esitettävä painavia, täsmällisiä ja yhtäpitäviä todisteita. Kaikkien komission esittämien todisteiden ei kuitenkaan tarvitse välttämättä täyttää näitä edellytyksiä suhteessa

rikkomisen kuhunkin osatekijään. Riittää, että eri seikat, joihin komissio on vedonnut, täyttävät kokonaisvaltaisesti tarkasteltuina kyseisen vaatimuksen (ks. vastaavasti tuomio 1.7.2010, Knauf Gips v. komissio, C-407/08 P, EU:C:2010:389, 47 kohta).

53 Tässä yhteydessä on huomattava, että valituksenalaisen tuomion 119 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, että koska Ideal Standardin sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä liitteessä esittämää taulukkoa ei ole päivätty, koska se ei sisällä mitään seikkaa, joka liittäisi Ideal Standardin AFICS:n 25.2.2004 pidettyyn kokoukseen, ja koska siinä ei mainita kilpailijoiden nimiä tai vähimmäis- ja enimmäishintoja, joita näiden kilpailijoiden olisi sovellettava, se ei voi tukea sitä, että hintoja olisi vahvistettu kyseisen kokouksen yhteydessä.

54 On todettava, että näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin on asettanut kyseiselle taulukolle sellaiset vaatimukset, että jos ne olisivat täyttyneet, taulukko olisi yksinään ollut riittävä todiste osoittamaan hintojen vahvistamisen.

55 Komissio on kuitenkin vedonnut taulukkoon vain tukea antavana todisteena. Vaatiessaan, että tällainen todiste sisältää kaikki seikat, jotka riittävät osoittamaan hintojen vahvistamisen AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa, unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt tutkimatta, saattoivatko todisteet kokonaisuutena tarkasteltuina vahvistaa toisiaan, ja on jättänyt huomiotta tämän tuomion 50–52 kohdassa selostetun oikeuskäytännön (ks. vastaavasti tuomio 25.1.2007, Salzgitter Mannesmann v. komissio, C-411/04 P, EU:C:2007:54, 44–48 kohta).

56 Niinpä on katsottava – tarvitsematta lausua muista argumenteista, joihin komissio on vedonnut ensimmäisen valitusperusteen kolmannen osan tueksi –, että tämä osa on perusteltu.

Ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa

– Asianosaisten lausumat

57 Ensimmäisen valitusperusteen neljännessä osassa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt valituksenalaisessa tuomiossa noudattamatta perusteluvelvollisuutta siltä osin kuin se ei ole tutkinut joitakin niistä riidanalaisessa päätöksessä esitetyistä todisteista, jotka tukevat Ideal Standardin ja Rocan lausuntoja, eikä etenkään luottamuksellisia myyntilukuja sisältäviä kuukausittaisia taulukoita, jotka on mainittu riidanalaisen päätöksen 572–574 perustelukappaleessa ja jotka sisältyvät unionin yleiselle tuomioistuimelle esitettyyn asiakirja-aineistoon, eikä myöskään Lalignén lausuntoa. Komission mielestä nämä seikat olivat arvoltaan ainakin tukea antavia, koska ne osoittivat kilpailun rajoittamiseen tähtäävää yhteydenpitoa tapahtuneen vuonna 2004, mikä vahvistaa siten Ideal Standardin ja Rocan lausuntojen luotettavuutta.

58 Ensimmäisen oikeusasteen kantajien mielestä ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa on jätettävä tutkimatta, koska tällä osalla komissio riitauttaa sen, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut tosiseikkoja. Lisäksi ne korostavat vedonneensa Lalignén lausuntoon unionin yleisessä tuomioistuimessa vain osoittaakseen sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneiden Ideal Standardin pyyntöjen keskinäisen epäjohdonmukaisuuden, ja kyseinen lausunto on joka tapauksessa merkityksetön asian ratkaisun kannalta.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

59 Aluksi on tämän tuomion 49 kohdassa esitetyistä syistä hylättävä oikeudenkäyntiväite, jonka ensimmäisen oikeusasteen kantajat ovat esittäneet.

60 Sen arvioinnista, onko ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa perusteltu, on muistutettava, että tämän tuomion 39 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen ei tarvitse perustella nimenomaisesti arviointiaan kunkin sille esitetyn todisteen näyttöarvosta varsinkaan, jos se katsoo, etteivät ne ole asiaankuuluvia eivätkä merkityksellisiä asian ratkaisun kannalta, jollei velvollisuudesta noudattaa todistustaakkaa ja todistelua koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä periaatteita tai velvollisuudesta olla vääristämättä selvitysaineistoa muuta johdu.

61 Lisäksi oikeudenkäyntiasiakirjojen todistusarvo kuuluu unionin yleisellä tuomioistuimella olevaan tosiseikkojen arviointia koskevaan yksinomaiseen toimivaltaan, eikä unionin tuomioistuin voi tutkia tätä arviointia valituksen yhteydessä, paitsi jos unionin yleiselle tuomioistuimelle esitettyjä todisteita on vääristetty tai jos tämän määrittämän tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi oikeudenkäyntiasiakirjoista (ks. vastaavasti tuomio 19.3.2015, Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, C-286/13 P, EU:C:2015:184, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

62 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut valituksenalaisen tuomion 110–121 kohdassa, oliko komissio osoittanut, että Allia ja Produits Céramiques de Touraine olivat osallistuneet AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa käytyihin keskusteluihin hinta-asteikon alapäässä olevien tuotteiden vähimmäishintojen yhteensovittamisesta.

63 Ensimmäisessä oikeusasteessa esittämänsä vastineen 90 kohdassa komissio korosti Lalignén lausunnon koskeneen käyttäytymistä muun ammatillisen järjestön kuin AFICS:n piirissä. Komissio ei väitä tämän valituksen yhteydessä, että se olisi katsonut unionin yleisessä tuomioistuimessa, että kyseinen todiste oli otettava huomioon siten, että sen perusteella oli mahdollista tukea Ideal Standardin ja Rocan lausuntoja AFICS:n 25.2.2004 pidetystä kokouksesta. Niinpä unionin yleistä tuomioistuinta ei voida arvostella siitä, ettei se ole tarkastellut kyseistä todistetta tutkiessaan viimeksi mainitussa kokouksessa käytyjä keskusteluja.

64 Unionin yleinen tuomioistuin, joka on katsonut valituksenalaisen tuomion 117–120 kohdassa, ettei mikään todiste tukenut Ideal Standardin ja Rocan lausuntoja, jolloin nämä eivät olleet riittävä todiste kyseisten keskustelujen kilpailunvastaisesta luonteesta, on sitä vastoin jättänyt virheellisesti tutkimatta, oliko riidanalaisen päätöksen 572–574 perustelukappaleessa mainittujen ja asiakirja-aineistoon sisältyvien taulukoiden avulla mahdollista tukea kyseisiä lausuntoja, kuten komissio nimenomaisesti väitti ensimmäisessä oikeusasteessa esittämänsä vastineen 97 ja 99 kohdassa.

65 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa on perusteltu siltä osin kuin siinä arvostellaan unionin yleistä tuomioistuinta siitä, ettei tämä ole tutkinut kyseisten taulukoiden todistusarvoa.

Ensimmäisen valitusperusteen viides osa

– Asianosaisten lausumat

66 Ensimmäisen valitusperusteen viidennessä osassa komissio väittää, että jättäessään tutkimatta useita todisteita ja soveltaessaan liian tiukkoja todisteluvaatimuksia tosiasiallisesti tutkimiensa todisteiden osalta unionin yleinen tuomioistuin ei ole arvioinut näitä todisteita kokonaisuutena, mihin se oli vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan velvollinen.

67 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät yhtäältä, että ensimmäisen valitusperusteen viides osa on jätettävä tutkimatta, koska tällä osalla komissio riitauttaa sen, miten unionin yleinen tuomioistuin on arvioinut tosiseikkoja. Toisaalta se, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tutkinut jokaista todistetta eikä etenkään asian kannalta merkityksettömiä todisteita, ei tarkoita sitä, ettei se ole tehnyt kokonaistutkintaa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

68 Yhtäältä on tämän tuomion 49 kohdassa esitetyistä syistä hylättävä oikeudenkäyntiväite, jonka ensimmäisen oikeusasteen kantajat ovat esittäneet.

69 Toisaalta on katsottava, että kun otetaan huomioon tämän tuomion 43–45, 49–56, 64 ja 65 kohta, joista ilmenee, että unionin yleinen tuomioistuin on jättänyt noudattamatta todistelua koskevia sääntöjä, ei ole tutkinut joidenkin oikeudenkäyntiasiakirjojen todistusarvoa eikä ole selvittänyt, saattoivatko todisteet kokonaisuutena arvioituina vahvistaa toisiaan, ensimmäisen valitusperusteen viides osa on perusteltu.

70 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hyväksyttävä osittain.

Toinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

71 Toisessa valitusperusteessaan komissio arvostelee unionin yleistä tuomioistuinta siitä, että tämä on tehnyt keskenään ristiriitaisia päätelmiä ja esittänyt keskenään ristiriitaisia perusteluja yhtäältä valituksenalaisessa tuomiossa ja toisaalta 16.9.2013 antamassaan tuomiossa Roca v. komissio (T-412/10, ei julkaistu, EU:T:2013:444, 198 ja 239 kohta), 16.9.2013 antamassaan tuomiossa Villeroy & Boch Austria ym. v. komissio (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ja T-402/10, ei julkaistu, EU:T:2013:455, 289 ja 290 kohta) ja 16.9.2013 antamassaan tuomiossa Duravit ym. v. komissio (T-364/10, ei julkaistu, EU:T:2013:477, 324 kohta).

72 Vaikka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan unionin yleisen tuomioistuimen velvollisuus perustella tuomionsa ei voi lähtökohtaisesti olla niin laaja, että sen olisi perusteltava jossain asiassa antamansa ratkaisu suhteessa jossain sen käsiteltäväksi saatetussa toisessa asiassa antamaansa ratkaisuun, vaikka se koskisi samaa päätöstä, komissio katsoo, että nyt käsiteltävän asian olosuhteet oikeuttavat poikkeuksellisesti sen, että valituksenalainen tuomio kumotaan. Komissio nimittäin väittää, että kyseiset neljä samansuuntaista asiaa koskevat samaa päätöstä, samoja tämän päätöksen perustelukappaleita ja samoja todisteita. Komission mukaan kyseiset asiat olisi voitu yhdistää unionin yleisen tuomioistuimen tuomion antamista varten. Niinpä komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen kumotessaan riidanalaisen päätöksen vain siltä osin kuin se koskee yhtä ensimmäisen oikeusasteen kantajista, koska siihen, että näin tehtiin, ei ollut syitä.

73 Ensimmäisen oikeusasteen kantajien mielestä komission toinen valitusperuste on liian yleinen ja epätarkka voidakseen tulla otetuksi tutkittavaksi. Joka tapauksessa on niin, ettei valituksenalaisessa tuomiossa ole epäjohdonmukaisuutta. Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät lisäksi, että jos komission argumentit hyväksyttäisiin, tämä johtaisi ensimmäisen oikeusasteen kantajien tuomitsemiseen sellaisten todisteiden perusteella, joiden tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, ja sellaisten todisteiden perusteella, jotka eivät kuuluneet asianosaisten käsittelemien todisteiden kokonaisuuteen, mikä olisi vastoin puolustautumisoikeuksia ja erityisesti oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

74 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 41 ja 42 kohtaan sisältyvät toteamukset, joista ilmenee pääasiallisesti, ettei unionin yleinen tuomioistuin voinut kiistää Rocan sakkovapautusta tai -lievennystä koskeneen pyyntönsä yhteydessä antamilta lausunnoilta kaikkea todistusarvoa tukeutumalla yksinomaan riidanalaisen päätöksen 586 perustelukappaleeseen, ei ole tarpeen lausua toisesta valitusperusteesta, jossa väitetään pääasiallisesti, että valituksenalaisen tuomion sekä 16.9.2013 annetun

tuomion Roca v. komissio (T-412/10, ei julkaistu, EU:T:2013:444), 16.9.2013 annetun tuomion Villeroy & Boch Austria ym. v. komissio (T-373/10, T-374/10, T-382/10 ja T-402/10, ei julkaistu, EU:T:2013:455) ja 16.9.2013 annetun tuomion Duravit ym. v. komissio (T-364/10, ei julkaistu, EU:T:2013:477) perustelut ovat keskenään ristiriitaiset siltä osin kuin unionin yleisen tuomioistuimen väitetään jättäneen katsomatta valituksenalaisessa tuomiossa, että kyseisten lausuntojen avulla oli mahdollista tukea Ideal Standardin lausuntoja ja siten todistaa Allian ja Produits Céramiques de Tourainen osallistuminen AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa käytyihin keskusteluihin hinnoista.

75 Koska ensimmäisen valitusperusteen toisesta viidenteen osa hyväksytään kokonaan tai osittain, valituksenalaisen tuomion tuomiolauselman 1 ja 2 kohta on kumottava siltä osin kuin ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin on osittain kumonnut riidanalaisen päätöksen tutkimalla tämän päätöksen ja todisteet puutteellisesti, toiseksi unionin yleinen tuomioistuin on katsonut, ettei tukea antava todiste voinut tukea AFICS:n 25.2.2004 pidetyssä kokouksessa toteutettua hintojen vahvistamista, kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin ei ole tutkinut joidenkin riidanalaisessa päätöksessä mainittujen ja asiakirja-aineistoon sisältyvien todisteiden todistusarvoa, ja neljänneksi se on jättänyt selvittämättä, saattoivatko kyseiset todisteet kokonaisuutena arvioituina vahvistaa toisiaan. Valitus hylätään muilta osin.

Liitännäisvalitus

76 Liitännäisvalituksensa tueksi ensimmäisen oikeusasteen kantajat vetoavat kahteen valitusperusteeseen, jotka kohdistuvat valituksenalaisen tuomion 284–291 kohtaan.

Ensimmäinen valitusperuste

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

– Asianosaisten lausumat

77 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ole soveltanut kanneperusteiden ja niiden perustelujen tutkittavaksi ottamista koskevaa oikeudellista järjestelmää asianmukaisesti. Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on katsonut virheellisesti, että 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon riittämättömyyttä koskenut argumentti oli jätettävä tutkimatta.

78 Ne väittävät tässä yhteydessä, että se, että kanneperusteen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat, todetaan oikeuskäytännössä erittäin harvoin ja että tällainen päätelmä saadaan tehdä vain, jos kyseessä olevan kanneperusteen tueksi ei esitetä mitään argumentaatiota. Kyseiset kantajat kuitenkin väittävät perustelleensa kyseisen argumentin niin riittävästi, että komissio voi vastata siihen ja lisäksi aloittaa kyseisen seikan käsittelyn istunnossa voimatta väittää, että se oli liian epämääräinen tai epätarkka.

79 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät lisäksi ja toissijaisesti, että unionin yleinen tuomioistuin ei ole perustellut päätöstään jättää sama argumentti tutkimatta todetessaan, että tämä oli sanamuodoltaan abstrakti eikä riittävän tarkka, jotta se olisi voitu ottaa tutkittavaksi.

80 Komissio puolestaan väittää, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa perustuu valituksenalaisen tuomion osittaiseen tulkintaan sekä virheelliseen käsitykseen unionin yleisen tuomioistuimen sellaisen toteamuksen merkityksestä, jonka mukaan tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat.

81 Komissio väittää tässä yhteydessä, että tällainen toteamus koskee vain ensimmäisen oikeusasteen kantajien kannekirjelmän 158 kohtaa, joka sisälsi yleisiä toteamuksia väitteiden esittämisestä 26.3.2007 annetussa väitetiedoksiannossa ensimmäisen oikeusasteen kantajia vastaan, kun unionin yleinen tuomioistuin sitä vastoin on valituksenalaisen tuomion 288–290 kohdassa tutkinut niiden väitteiden asiasisällön, jotka esitettiin Pozzi Ginoria vastaan, koska se oli osallistunut Michelangelo-järjestön kokouksiin Italiassa. Vaikka tutkimatta jättäminen ulottui kanneperusteen Italiaa koskevaan osaan, tällainen tutkimatta jättäminen on joka tapauksessa vaikutukseton siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut kyseessä olevaa rikkomista mainitussa jäsenvaltiossa koskevan kanneperusteen asiasisällön. Tästä seuraa komission mukaan, että valituksenalaisella tuomiolla on tässä yhteydessä riittävät perustelut.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

82 On huomattava, että unionin yleinen tuomioistuin on muistuttanut valituksenalaisen tuomion 286 kohdassa oikeuskäytännöstä, jonka mukaan abstraktisti muotoillut kanneperusteet eivät täytä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksessä asetettuja tutkittavaksi ottamisen vaatimuksia.

83 Tässä yhteydessä unionin yleinen tuomioistuin on katsonut valituksenalaisen tuomion 287 kohdassa, että ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentti, jonka mukaan komissio ei ollut noudattanut velvollisuuttaan selostaa oikeudellisesti riittävällä tavalla väitteitä, jotka se oli 26.3.2007 antamassaan väitetiedoksiannossa esittänyt ensimmäisen oikeusasteen kantajia vastaan, oli jätettävä tutkimatta, koska se oli sanamuodoltaan abstrakti ja epätarkka.

84 Valituksenalaisen tuomion 288–290 kohdassa unionin yleinen tuomioistuin on kuitenkin selvittänyt, oliko se argumentti perusteltu, jonka mukaan komissio ei ollut noudattanut velvollisuuttaan selostaa oikeudellisesti riittävällä tavalla väitteitä, jotka se oli 26.3.2007 antamassaan väitetiedoksiannossa esittänyt Pozzi Ginoria vastaan sen johdosta, että tämä oli osallistunut Michelangelo-monituotejärjestön kokouksiin.

85 On huomattava, että tukeakseen argumenttiaan, joka koskee kanneperusteiden tutkittavaksi ottamista koskevan oikeudellisen järjestelmän virheellistä soveltamista, ensimmäisen oikeusasteen kantajat pyrkivät pääosin osoittamaan, että niiden unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämä argumentti, joka koski Italiassa tehdyn rikkomisen riittämätöntä kuvausta, oli luonteeltaan riittävän tarkka. Unionin yleinen tuomioistuin oli kuitenkin tutkinut sen, oliko tällainen argumentti perusteltu, kuten edellisessä kohdassa todettiin.

86 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä tehottomana.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

– Asianosaisten lausumat

87 Ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa ensimmäisen oikeusasteen kantajat katsovat, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt ilmeisen oikeudellisen virheen tai toissijaisesti vääristänyt tosiseikkoja pitäessään 26.3.2007 annettua väitetiedoksiantoa luonteeltaan riittävänä.

88 Niiden mielestä unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut virheellistä oikeudellista kriteeriä arvioidessaan niiden tietojen riittävyyttä, joiden on sisällyttävä väitetiedoksiantoon puolustautumisoikeuksien takaamiseksi. Ne väittävät erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin on virheellisesti pitänyt riittävänä sen toteamista, että 26.3.2007 annetussa väitetiedoksiannossa

luetelluissa kokouksissa ”käyttäydyttiin kilpailunvastaisesti”, täsmentämättä tällaisen käyttäytymisen luonnetta tai esittämättä mitään muutakaan yksityiskohtaa. Jos unionin yleinen tuomioistuin olisi seurannut oikeuskäytäntöä, erityisesti 9.7.2009 annettua tuomiota Archer Daniels Midland v. komissio (C-511/06 P, EU:C:2009:433), se olisi kumonnut riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin kyse on kilpailusääntöjen rikkomisesta keraamisten tuotteiden alalla Italiassa, koska 26.3.2007 annetussa väitetiedoksiannossa ei tuotu tätä rikkomisen osaa koskevia yksityiskohtia riittävästi esiin ensimmäisen oikeusasteen kantajien puolustautumisoikeuksien takaamiseksi. Viimeksi mainittujen mielestä valituksenalaisessa tuomiossa sovelletaan sellaista väitetiedoksiannon hyväksyttävää vähimmäissisältöä koskevaa kriteeriä, joka ei täytä syytösten ymmärrettävää tiedoksiantoa koskevia vaatimuksia Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan mukaisesti.

89 Ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät toissijaisesti, että unionin yleisen tuomioistuimen esittämä valituksenalaisen tuomion 289 kohtaan sisältyvä päätelmä 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon riittävyydestä merkitsee joka tapauksessa asiakirja-aineiston sisällön ilmeistä vääristämistä. Tällainen päätelmä on sitä paitsi vastoin päätelmää, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki 16.9.2013 antamassaan tuomiossa Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449) kyseisen väitetiedoksiannon saman kohdan riittävyydestä.

90 Komission mielestä ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta, koska se on uusi peruste, jota ei esitetty ensimmäisessä oikeusasteessa. Kyseinen toimielin toteaa erityisesti, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittivät unionin yleisessä tuomioistuimessa, ettei 26.3.2007 annetussa väitetiedoksiannossa mainittu mitään Michelangelo-järjestöä koskevaa tosiseikkaa. Komission mukaan kyseiset kantajat väittävät muutoksenhakuvaiheessa, että komission esittämät tiedot kilpailunvastaisen toiminnan ”luonteesta” eivät sisältyneet mainittuun väitetiedoksiantoon, joten kyse on uudesta perusteesta.

91 Komissio väittää, että joka tapauksessa ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on perusteeton. Sen mielestä SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomista koskevan menettelyn päätteeksi tehtävän päätöksen ei tarvitse olla täydellinen jäljennös kyseisen menettelyn yhteydessä tiedoksi annetusta väitetiedoksiannosta ja puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskeva velvollisuus täyttyy, kun kyseisessä päätöksessä asianomaisten ei katsota syyllistyneen muihin kuin väitteistä esitetyssä selvityksessä mainittuihin rikkomisiin ja siinä otetaan huomioon vain tosiseikat, joista asianomaisilla on ollut tilaisuus lausua.

92 Siltä osin kuin kyse on ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentista, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei ole soveltanut 9.7.2009 annetussa tuomiossa Archer Daniels Midland v. komissio (C-511/06 P, EU:C:2009:433) esitettyä oikeudellista kriteeriä arvioidessaan kyseisten kantajien kykyä puolustautua tehokkaasti, komission mielestä tällainen argumentti ei voi menestyä. Komission mukaan kyseistä tuomiota ei ole sovellettava nyt käsiteltävässä asiassa, koska ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät kiistä tienneensä siitä, että ne osallistuivat asianomaisiin kokouksiin, näiden kokousten ajankohdasta ja todisteista vaan väittävät ainoastaan, etteivät ne tienneet ”kilpailunvastaisen toiminnan luonteesta”; tämä on hyvin epämääräinen ilmaus, joka ei osoita, missä mielessä 26.3.2007 annettu väitetiedoksianto olisi riittämätön. Komissio toteaa, että kilpailunvastaista toimintaa on kuvailtu kyseisen tiedoksiannon 256 ja 393–400 kohdassa ja että ensimmäisen oikeusasteen kantajat ovat vastauksessaan kyseiseen tiedoksiantoon osoittaneet ymmärtäneensä kilpailunvastaisen toiminnan ”luonteen”, joten 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon väitetyllä riittämättömyydellä ei ole ollut menettelyyn minkäänlaista vaikutusta.

93 Siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikkomisesta perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan 26.3.2007 annettu väitetiedoksianto ei ollut riittävä, komission mielestä mainitun väitetiedoksiannon ja riidanalaisen päätöksen välillä ei ole sellaista perustavaa eroa, joka voisi merkitä mainitun artiklan rikkomista.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

94 On huomattava, että unionin yleinen tuomioistuin on tutkinut valituksenalaisen tuomion 288–291 kohdassa, ovatko 26.3.2007 annettuun väitetiedoksiantoon sisältyvät seikat Pozzi Ginorin osallistumisesta Michelangelo-järjestön kokouksiin mahdollistaneet sen, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat saattoivat käyttää puolustautumisoikeuksiaan, koska nämä kantajat totesivat unionin yleisessä tuomioistuimessa, ettei mainitussa väitetiedoksiannossa esitetty mitään yksityiskohtia väitetystä kilpailunvastaisesta käyttäytymisestä Michelangelo-järjestön kokouksissa.

95 Tarkemmin sanottuna unionin yleinen tuomioistuin on ensinnäkin todennut valituksenalaisen tuomion 288 kohdassa, että Michelangelo-monituotejärjestön kokouksia koskeva 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon 277 kohtaan sisältyvä taulukko osoitti Pozzi Ginorin osallistuneen kyseisen järjestön kokouksiin, joissa oli käyttäydytty kilpailunvastaisesti, ja että kirjalliset todisteet tällaisesta käyttäytymisestä sisältyivät kyseiseen taulukkoon sisällytettyihin alaviitteisiin. Sitten unionin yleinen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 289 kohdassa, että komission esittämät selitykset Pozzi Ginorin osallistumisesta Michelangelo-monituotejärjestön kokouksiin mahdollistivat lyhyydestään huolimatta sen, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat saivat tarkasti tietoonsa käyttäytymisen, johon Pozzi Ginorin katsottiin syyllistyneen. Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin on todennut samoin valituksenalaisen tuomion 289 kohdassa, että komissio oli 26.3.2007 antamansa väitetiedoksiannon 277 kohdassa ilmoittanut väitetyn kilpailunvastaisen toiminnan luonteen, sen esiintymistiheyden, sen tarkan tapahtuma-ajankohdan ja käytettävissään olleet todisteet. Se on päätellyt tästä valituksenalaisen tuomion 290 kohdassa, että kyseiseen väitetiedoksiantoon sisältyneet seikat riittivät siihen, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat voivat käyttää puolustautumisoikeuksiaan.

96 On todettava, että ensimmäisen oikeusasteen kantajat tyytyvät toistamaan unionin yleisessä tuomioistuimessa jo esittämänsä argumentit ja pyrkivät todellisuudessa siihen, että unionin tuomioistuin arvioi 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon luonteen uudelleen. Tällainen argumentti on kuitenkin jätettävä tutkimatta muutoksenhakuvaiheessa (ks. analogisesti tuomio 12.9.2006, Reynolds Tobacco ym. v. komissio, C-131/03 P, EU:C:2006:541, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

97 Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan rikkomista koskevan argumentin tutkittavaksi ottamisesta on huomattava, että argumentti perustuu olettamaan, jonka mukaan 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon riittämättömyyttä koskeva argumentti on otettava tutkittavaksi.

98 On kuitenkin niin, että koska yhtäältä tämän tuomion 96 kohdasta ilmenee, että kyseinen argumentti on jätettävä tutkimatta, ja koska toisaalta ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät ilmoita, missä mielessä unionin yleinen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa, vaan tyytyvät toistamaan yleisesti, ettei 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon sisältö täytä mainitussa artiklassa asetettuja vaatimuksia, kyseiset kantajat pyrkivät pääasiallisesti siihen, että unionin tuomioistuin korvaa unionin yleisen tuomioistuimen kyseisen väitetiedoksiannon riittävyydestä tekemän arvioinnin omalla arvioinnillaan, osoittamatta minkäänlaista tosiseikkojen tai selvitysaineiston vääristämistä. Tällaista argumenttia ei kuitenkaan voida ottaa tutkittavaksi muutoksenhakuvaiheessa.

99 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on jätettävä tutkimatta.

100 Kaikesta edellä esitetystä ilmenee, että liitännäisvalituksen ensimmäinen valitusperuste on osittain jätettävä tutkimatta ja osittain hylättävä tehottomana.

Toinen valitusperuste

– Asianosaisten lausumat

101 Toisessa valitusperusteessaan ensimmäisen oikeusasteen kantajat väittävät, että unionin yleinen tuomioistuin on pitänyt 26.3.2007 annettua väitetiedoksiantoa riittävänä siltä osin kuin kyse on kilpailusääntöjen rikkomisesta keraamisten tuotteiden alalla Italiassa tukeutumalla perusteluihin, jotka ovat ristiriidassa samansuuntaisissa asioissa annettujen tuomioiden perustelujen kanssa, eikä se ole tässä yhteydessä perustellut valituksenalaista tuomiota asianmukaisesti. Niiden mielestä 16.9.2013 annetussa tuomiossa Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449) tehty väitetiedoksiannon arviointi Michelangelo-järjestön kokousten osalta on ristiriidassa unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa tekemän arvioinnin kanssa. Ensimmäisen oikeusasteen kantajien mukaan väitetiedoksiannon ulottuvuuden on oltava sama kaikille adressaateille.

102 Joka tapauksessa unionin yleisen tuomioistuimen päätelmällä on puutteelliset perustelut, koska ei ole mahdollista selvittää sitä, miksi valituksenalaisessa tuomiossa tehty arviointi 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon yksityiskohtaisuuden tasosta poikkeaa arvioinnista, joka tehtiin 16.9.2013 annetussa tuomiossa Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449).

103 Komission mielestä väite 26.3.2007 annetun väitetiedoksiannon riittämättömyydestä merkitsisi, jos se oletetaan toteen näytetyksi, asiakirja-aineiston sisällön vääristämistä, ja koska ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät ole osoittaneet ilmeistä vääristämistä vaan pyrkivät siihen, että unionin tuomioistuin tutkii valituksenalaisen tuomion 288 kohdan uudelleen, tällainen argumentti on jätettävä tutkimatta muutoksenhakuvaiheessa.

104 Lisäksi komissio väittää ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentista, jonka mukaan valituksenalainen tuomio ja 16.9.2013 annettu tuomio Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449) ovat keskenään epäjohdonmukaisia, että unionin yleinen tuomioistuin ei lähtökohtaisesti ole velvollinen perustelemaan jossain asiassa antamaansa ratkaisua suhteessa jossain toisessa asiassa antamaansa ratkaisuun, vaikka ne koskisivat samaa päätöstä.

105 Komissio katsoo joka tapauksessa, että mainituissa kahdessa asiassa on kyse eri kysymyksistä kahdesta syystä. Ensinnäkin 16.9.2013 annettuun tuomioon Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449) johtaneessa asiassa oli kyse vaikenemisen tulkinnasta siten, että se vastasi kilpailunvastaisen toiminnan tunnustamista, eikä siitä, oliko 26.3.2007 annettu väitetiedoksianto riittävä. Toiseksi Pozzi Ginori ei vaiennut väitteistä, jotka koskivat Michelangelo-järjestön kokouksia Italiassa, kun taas Wabco Europen kohdalla oli kyse vaikenemisesta, ja unionin yleisen tuomioistuimen oli tulkittava tällaisen vaikenemisen merkitystä. Komission mielestä on joka tapauksessa lisäksi niin, että virhe, jonka unionin yleinen tuomioistuin on mahdollisesti tehnyt 16.9.2013 antamassaan tuomiossa Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449), ei oikeuta virheen ulottamista koskemaan nyt käsiteltävää asiaa.

106 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen kantajat eivät ole osoittaneet mitään lisätodistetta, jonka ne olisivat esittäneet, jos Michelangelo-järjestön kokouksissa tapahtuneen ”kilpailunvastaisen toiminnan luonne” olisi kuvattu tarkasti. Niinpä ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentit ovat luonteeltaan olettamia ja perusteettomia, ja jos oikeudellinen virhe näytettäisiin toteen, se ei saisi johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen siltä osin kuin tämä päätös koskee Italian markkinoita.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

107 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että unionin yleisen tuomioistuimen velvollisuus perustella tuomionsa ei voi lähtökohtaisesti olla niin laaja, että sen olisi perusteltava jossain asiassa antamansa ratkaisu suhteessa jossain sen käsiteltäväksi saatetussa toisessa asiassa antamaansa

ratkaisuun, vaikka se koskisi samaa päätöstä. Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on jo todennut, että jos se, jolle tietty päätös on osoitettu, päättää nostaa tästä päätöksestä kumoamiskanteen, unionin tuomioistuinten käsiteltäväksi on saatettu vain ne päätöksen osat, jotka koskevat tätä adressaattia. Sitä vastoin osat, jotka koskevat muita adressaatteja, eivät ole sen asian kohteena, joka on saatettu unionin tuomioistuinten ratkaistavaksi, jollei erityisolosuhteista muuta johdu (ks. tuomio 11.7.2013, Team Relocations ym. v. komissio, C-444/11 P, ei julkaistu, EU:C:2013:464, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

108 Niinpä ensimmäisen oikeusasteen kantajien argumentti, jonka mukaan valituksenalainen tuomio ja 16.9.2013 annettu tuomio Wabco Europe ym. v. komissio (T-380/10, EU:T:2013:449) ovat keskenään ristiriidassa, on hylättävä.

109 Tästä seuraa, että liitännäisvalituksen toinen valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

110 Liitännäisvalitus on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

Kanne unionin yleisessä tuomioistuimessa

111 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos muutoksenhaku todetaan aiheelliseksi, unionin tuomioistuin kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisun. Se voi silloin joko itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen, tai palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

112 Kun otetaan huomioon erityisesti, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole tutkinut todisteita kattavasti, asia ei ole ratkaisukelpoinen.

113 Niinpä asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen.

Oikeudenkäyntikulut

114 Koska asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, tähän muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Unionin yleisen tuomioistuimen 16.9.2013 antaman tuomion Keramag Keramische Werke ym. vastaan komissio (T-379/10 ja T-381/10, EU:T:2013:457) tuomiolauselman 1 ja 2 kohta kumotaan.

2) Valitus hylätään muilta osin.

3) Liitännäisvalitus hylätään.

4) Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen siltä osin kuin kyse on unionin yleisen tuomioistuimen 16.9.2013 antaman tuomion Keramag Keramische Werke ym. vastaan komissio (T-379/10 ja T-381/10, EU:T:2013:457) nyt annettavalla tuomiolla kumottavasta osasta.

5) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.

Allekirjoitukset